

Krónikus légzőszervi betegek élményvilágának vizsgálata a COVID-19 idején interpretatív fenomenológiai analízissel

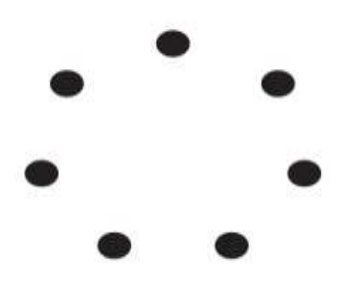

Tomán Edina^{1,2}, Pintér Judit Nóra², Hargitai Rita³

¹ ELTE Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskola

² ELTE Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pszichológiai Intézet

³ PPKE Pázmány Péter Katolikus Egyetem Pszichológiai Intézet

elte | ppk

Háttér

- ❖ A koronavírus világjárvány számos közvetlen és közvetett hatással lehet a testi, illetve a mentális egészségre egyaránt.
- ❖ Különösen sérülékenyek a koronavírus tekintetében a krónikus alapbetegséggel élő személyek (Bouazza et al, 2021).
- ❖ A „coronavirus disease 2019” egy légzési tünetegyüttes, vezető tünetei a légszomj, köhögés, tüdőgyulladás, de akár akut légúti distressz szindróma is kialakulhat (Fekete et al, 2021)
- ❖ A légzőszervi betegek fizikai sérülékenységük mellett a mentális problémákra is fokozottan érzékenyek lehetnek a jelenlegi helyzetben: a szorongás, a depresszió, a reménytelenség mellett akár PTSD, illetve szuicidális érzékenység is megjelenhet (Yohannes 2021).
- ❖ Betegségük sajátosságaiból kifolyólag nagyobb valószínűséggel rendelkeznek már meglévő tapasztalattal krízishelyzetek, súlyos egzisztenciális kérdések és az ezekkel való megküzdés területén.
- ❖ Fontos kérdés, hogy vajon ezek a tapasztalatok erőforrásként bontakoznak-e ki az érintettek világjárvánnyal kapcsolatos megküzdése során, vagy retraumatizációt indukálva tovább mélyítik az érintettek sebezhetőségét?

Résztevők

- ❖ 8 fő (7 nő és 1 férfi)
- ❖ COPD, asztma vagy CF diagnózis
- ❖ 18-65 éves kor

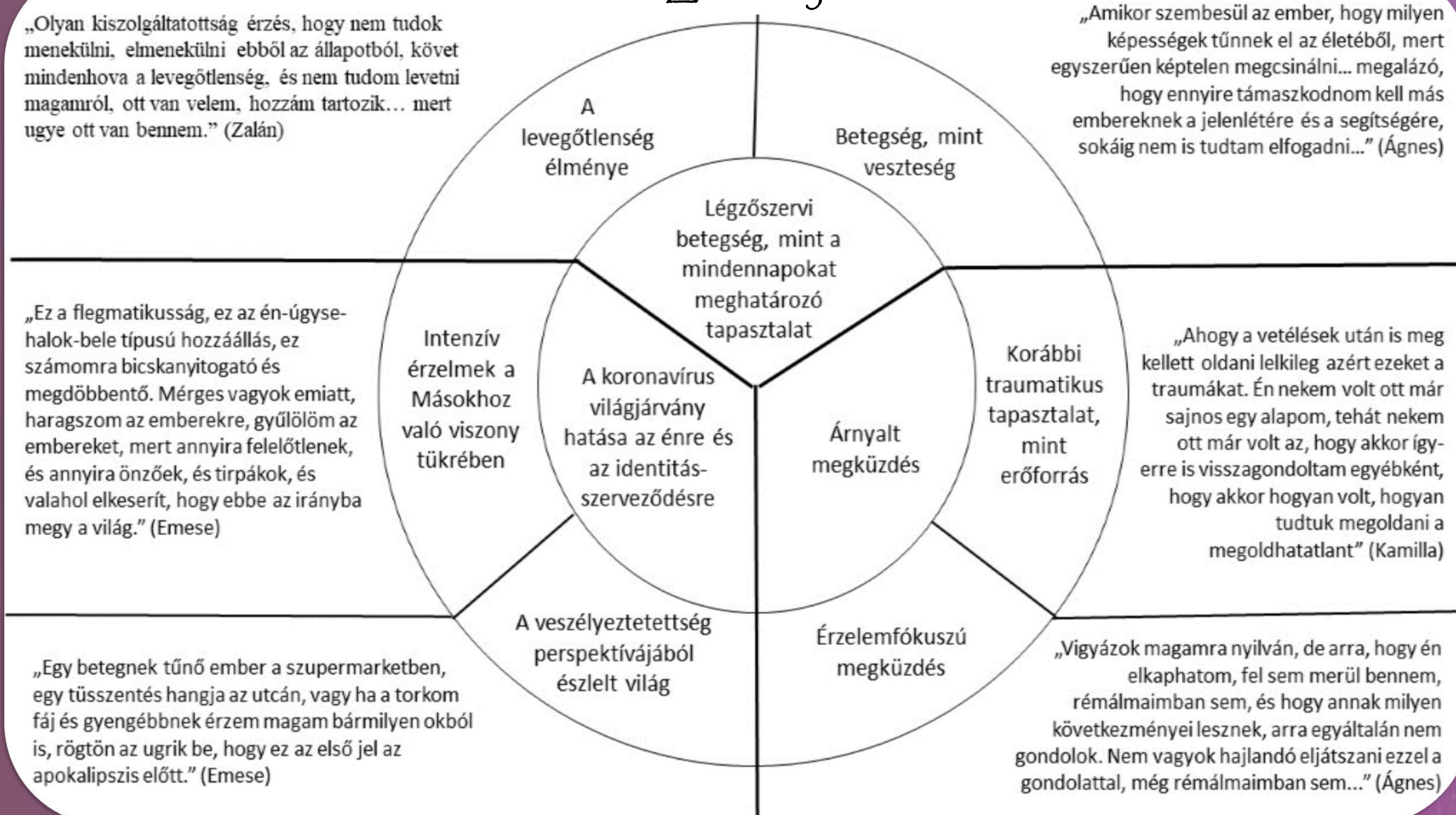
Kutatási kérdések

- ❖ Hogyan viszonyulnak az interjúalanyok légzőszervi alapbetegségükhöz?
- ❖ Mit jelent számukra a veszélyeztetettség megélése?
- ❖ Hogyan hatnak az alapbetegséggel kapcsolatos eredeti tapasztalatok a világjárvánnyal járó sérülékenység megéléseire?

Módszer

- ❖ Interpretatív fenomenológiai analízis – kvalitatív módszer (Smith et al, 2009)
- ❖ Idiografikus megközelítés
- ❖ Az identitás fejlődése – az én vizsgálata (folyamat)
- ❖ Elméleti háttér: fenomenológia, hermeneutika, a testi észlelés jelentősége

Eredmények

Javaslatok

- ❖ Amennyiben a korábbi trauma integrálása nem történik meg, a jelenlegihez hasonló krízishelyzet súlyos retraumatizációt okozhat az érintettekben.
- ❖ Ennek figyelembevétele és integrálása fontos a klinikai, illetve egészségpszichológiai munkában.
- ❖ A biztonságos „bázist” jelentő kezelőorvossal való kapcsolattartást, valamint a kontrollvizsgálatok elérhetőségét lehetőség szerint biztosítani kellene a betegeknek, hiszen ezek kényszerű nélkülözése által elveszítik biztonságérzetüket, ami erőteljes szorongást indukálhat.

Konklúziók

- ❖ A levegőtlenység a progresszív tüdőbetegségek legnehezebben tolerálható, leginkább félelmetes velejárója, amely élmény különböző módokon kapcsolódhat a félelemmel és a szorongással.
- ❖ Az érintettek korábbi betegség-tapasztalataikat intenzíven újra-élik, retraumatizációt élnek át.
- ❖ Kibontakozik a betegség előtti identitás(ok) vesztesége, amelyet a betegséggel való együttélés: a korábbi egészséges Én és a betegségből adódóan megváltozott Én konfliktusa okoz.
- ❖ Jelenlegi élethelyzetükben interjúalanyok veszélyeztettként tekintenek önmagukra, a veszélyeztetettség megélése pedig alapvetően meghatározza életüket; döntéseiket, a világhoz való kapcsolódásukat, identitás-szerveződésüket.
- ❖ A COVID-19 potenciális fertőző volta éles határvonalat alkot a veszélyeztetett Én és a veszélyes Másik; vagyis a világ közé.
- ❖ A pandémia kritikus élethelyzetet jelent a szociális szükségletek és vágyak kielégíthetősége szempontjából. Az izolációban és szeparációban a legnagyobb konfliktust az esszenciális kapcsolatok veszélyes-ként való értelmezése jelenti, amelynek következtében izolálódnak, magányossá válnak, ami szorongáshoz, depresszióhoz, reménytelenséghez vezet.
- ❖ Megküzdésükben alapvetően érzelem-fókuszú figyelhetünk meg, továbbá kibontakozik a korábbi krízishelyzetek erőforrásként való megjelenése.

Irodalom

- Bouazza B, Hadj-Said D, Pescatore KA, & Chahed R. (2021). Are Patients with Asthma and Chronic Obstructive Pulmonary Disease Preferred Targets of COVID-19? Tuberculosis and Respiratory Diseases, 84(1), 22–34.
- Fekete M, Szarvas Zs, Fazekas-Pongor V, Kovács Zs, Müller V, Varga JT. (2021). Outpatient rehabilitation programs for COVID-19 patients. Orv Hetil. 2021; 162(42): 1671–1677.
- Smith JA, Flowers P, Larkin M. (2009). Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research. Thousand Oaks, United States: Sage; 2009.
- Yohannes A M. (2021). COPD patients in a COVID-19 society: Depression and anxiety. Expert Review of Respiratory Medicine, 15(1), 5–7.